

NOVIOCACTUM

Digitale nieuwsbrief van de afdeling Nijmegen van

Succulenta

Jaargang 10 nummer 5, mei 2025

Monanthes polyphylla ssp. *polyphylla*, Tijarifa, la Palma, januari 2025. Komt ook voor op Tenerife en Gran Canaria.

SAMENSTELLING BESTUUR VAN DE AFDELING NIJMEGEN

Theo Heijnsdijk 0487 – 542704
voorzitter th.heijnsdijk@gmail.com

Johanna Jongekrijg 06-30426230
penningmeester johannajongekrijg@gmail.com

Riet Maessen 024 – 3440425
secretaris rietmaessen@xs4all.nl

REDACTIE NOVIOCACTUM

Ben Groen 06– 50996256
legroen28@gmail.com

Contributie: € 20,- per jaar (huisgenootleden € 10,- per jaar)

Bankrekening NL12ABNA0805932216 t.n.v. J. Jongekrijg en/of T. Heijnsdijk

Voeding

Er is cactusvoeding te koop bij Johanna. S.v.p. van te voren bestellen via WhatsApp. Peters Professional Combi-Sol 6-18-36 + 3 MgO en sporenelementen. Toepassing: 1 gram per liter gietwater. € 1,00 per zakje van 200 gram.

Bijeenkomsten:

Wijkcentrum De Schakel, Archimedesstraat 9, 6533 MA Nijmegen

De 2de dinsdag in de maand behalve juni-augustus. Aanvang 19.30 precies.

Agenda

13 mei Lezing Andre van Zuijlen. Onderwerp Argentinië deel 2.

18 mei Limosmarkt, Nijmegen 13.00-1700 uur, voor 12 uur aanwezig zijn. Bij Jac opgeven wie er komen. De club heeft een kraam, Jac staat er met een kraam naast en heeft eventueel wat ruimte. Als je planten hebt, maar je komt niet even melden bij Jac (0610610956 of Ben (06509962560).

10 juni kasbezoek Lieda, bij regenweer klapstoel meenemen

14 juni Afdelingsexcursie Henk Viscaal in Ruurlo. We zullen dan eerst zijn kas en tuin aan huis bekijken. (en koffie natuurlijk) Daarna gaan we naar zijn grotere kas even verderop.

Lunch (gaan we nog afspreken) En in de middag naar Karel Zaunbrecher in Vorden. Hij heeft aloë's en andere vetplanten.

Redactioneel

Sinds een paar maanden ben ik enthousiast geworden voor het kweken van Tillandsia uit de bromeliafamilie in Noord-Midden en Zuid-Amerika. Hierbij denk ik aan de de grijze en witte soorten die op stenen, bomen, telegraafpalen (epifyten, lithofyten) leven. Ze groeien op alles, zelfs op cactussen. De link met onze hobby wil ik in dit nummer laten zien. De enige functie van de schaarse wortels is om de planten op de ondergrond te hechten. Water en voedingsstoffen worden via de bladschubben opgenomen. De meeste de ongeveer 400 soorten zijn klein en passen prima op kleine stukjes hout etc., prima voor een verzameling. Heel bekend is het Spaans mos (Tillandsia usneoides) dat in meterslange slierten uit de bomen van de moerassen in Louisiana en Florida hangt. Deze tillandsia wordt ook gebruikt als verpakkingsmateriaal en is te koop in bloemenzaken voor versiering etc. Zie verder het artikel elders in dit blad.

Ben Groen

Van de voorpagina

Monanthes polyphylla ssp. polyphylla is een aantrekkelijke vertegenwoordiger uit een klein geslacht uit de Crassulaceae. Inheems op de Canarische eilanden. Ze zijn veel minder bekend dan Aeonium, ze vallen niet op. Het is een groep van ongeveer 12 soorten, verspreid over de Canarische archipel en Madera (Monanthes lowei). Tenerife is het centrum van het verspreidingsgebied, daar komen 7 soorten voor. Alle soorten zijn klein, sommige vormen stengels met dik blad, andere kleine rozetjes. Monanthes laxiflora is de meest verspreide soort, komt op alle Canarische eilanden voor uitgezonderd Hierro. De gefotografeerde Monanthes vormt minieme rozetjes met onopvallend gekleurde bloempjes die nauwelijks 1 cm groot zijn. Van dichtbij bekeken ware kunststukjes, het kweken waard. De plant groeide in een vochtige barranco aan de schaduwzijde op het noorden.

Tussen twee *Aeonium aureum* rozetten de minieme kopjes van *Monanthes polyphylla* ssp. *amydros*. Bij Alajero, centraal Zuid-Gomera, 23 januari 2024.

Vorige foto centrum uitvergroot.

Bijeenkomst 8 april. Aanwezig 9 leden.

Na opening vraagt Theo wie er naar de Limos-kazerne komt op de plantjesmarkt op 18 mei. Een aantal leden zegt toe te komen: graag dan aanwezig zijn voor 12 uur. Dan even over ons dagje-uit. Het idee is om naar Henk Viscaal te gaan en dan nog iemand in de buurt te bezoeken. Gedacht wordt aan Karel Zaunbrecher. Bij Ubink een paar dagen eerder werd dit aan Henk gevraagd: bij hem was zeker mogelijk en Henk zou bij Karel navragen en met hem de datum bespreken. Datum 14 juni. Eerst naar Henk thuis in Ruurlo. Daar heeft hij een mooi klein kasje, vervolgens kunnen we nog zijn grotere kas bezoeken op een paar minuten autoafstand en in de middag naar Karel Zaunbrecher in Vorden. Karel heeft voornamelijk aloë's en vetplanten. Ook wordt kasbezoek bij Lieda op 10 juni vastgelegd. (bij slecht weer: klapstoelen meebrengen!).

Hierna worden de meegebrachte plantjes besproken. Johanna is als eerste aan de beurt. Ze heeft voor de weggeef een aantal zaailingen van een euphorbia (oude naam isaloensis), ook een Cissus tuberosa. Dan een aloë die als enige in de winter bloeit: Aloe albiflora.

Aloe albiflora, het op de bijeenkomst getoonde exemplaar thuis gefotografeerd.

Collectie Johanna Jongekrijg

Ben heeft een nieuwe hobby: tillandsias. bij een bedrijf zag hij een mooie schors en toen kwam hij op het idee deze vol te behangen met tillandsia's. er zijn zo tussen de 300 en 500 soorten: witte, grijze en groene.

Luchtplantjes (Tillandsia) op boomschors in serre Johanna en Ben. De roodachtig gekleurde Tillandsia links is *T. ionantha* een van de bekendste soorten.

Een pelargonium, endemisch op St Helena: *Pelargonium cotyledonis*. Een gezaaide *Aeonium saundersii* en een onbekende *Aeonium* uit La Gomera: een seizoen afwachten en zien wat het wordt.

Riet heeft tuinplanten meegenomen: uitgezaaide *Helleborus (orientalis)* (oorspronkelijk van Thelma Visser en nestvarens ooit nog meegenomen uit de tuin van Kees van Elk). Een "vreemde" bult aan de zijkant van een *lophophora*. Een zoveelste zaailing van een *Dorstenia*: waarschijnlijk volgens Mireille *Dorstenia hildebrandtii*. En een weggeef *Avonia ustulata*

Dorstenia hildebrandtii

Lieda wil graag de naam van een meegebrachte cactus weten. Theo zegt dat het een *Notocactus* is. Verder de plant met etiket *Mammillaria*, is dat zeker niet, het is een *Gymnocalycium*. De wit bedoornde *cereus* hierboven is waarschijnlijk *Oreocereus celsianus*.

Doos van Theo met cactussen voor de kleinbehuïden

Bestudering van de ingebrachte planten

Na de pauze: Gerard heeft een Ferocactus met een wond: daar heeft water in gestaan, een zelf gezaaide Adenium, een onbekende aloë (waarschijnlijk reynoldsii), een van de lievelingen van zijn echtgenote: een haworthia, waarschijnlijk is de meegebrachte een hybride. Verder nog een Turbincarpus, Kalanchoë kewensis en Monadenium ritchiei. (nu Euphorbia ritchiei).

Jac heeft een Nicotiana glauca, Bryophyllum een ouwerwets broedplantje met rode bloempjes (de vraag is welke is het?)

Een Euphorbia meloformis, een plant uit Spanje: groeiend op het strand: Carpobrotus en ook een dwergpalm uit Spanje: vanuit meegebracht zaad: ongeveer 20% kwam op (je moet wel veel geduld hebben).

Mireille heeft een knol meegebracht van Gerrit Melissen, die een jaar niks heeft gedaan: ze denkt dat het een ipomoea-achtige is, Verder een plant van haar oma; 2 haworthia's uit de container van de weggegooiden planten bij Ubink: een limifolia en fasciata "Big Band". Een gymnocalycium met veldnummer LB: cardenasium

De onbekende inbreng van Mireille

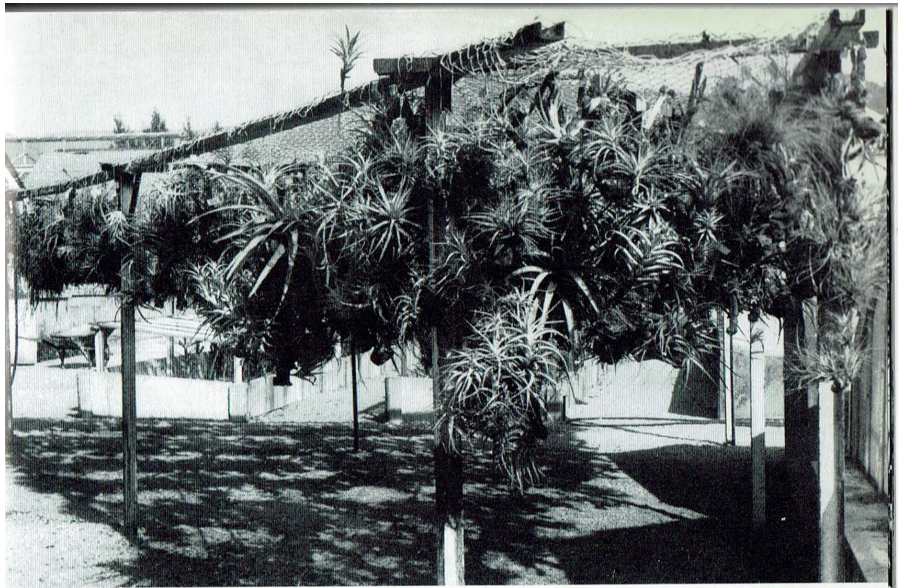
Dan als laatste Theo: een doos vol plantjes voor "kleinbehuisden" met o.a. een Mammillaria perrez_de_la_rosa, diverse Frailea's onlangs bij Ubink gekocht, een Mammillaria hermosana, een Mammillaria pelecyphora, een Gymno met LB nummer friedrichii. En dan is het bijna 10 uur en sluiten we een gezellige avond af.

Riet Maessen

Foto's van Riet en Ben (Tillandsia en Aloe albiflora)

Tillandsia en cactussen

Mijn belangstelling van Tillandsia werd gewekt toen ik op internet de naam Tillandsia cacticola tegenkwam met de opmerking dat deze op cactussen groeide. Dit leek mij niet zo bijzonder want Tillandsia groeit als epifyt op alle mogelijke substraten, waarom niet op cactussen? Verder speuren leverde niet veel nieuws op. Ik schafte een boekje over Tillandsia aan, waarin niet meer dan wat algemeenheden werden vermeld en vooral met veel foto's van tillandsia in gebruik in alle mogelijke houders, frames en zelfs op staaldraad gemonteerd. Deze epifyten kunnen overal op alle ondergronden geplakt of bevestigd worden wat ze erg aantrekkelijk maakt. Het zijn nu dan ook modeplanten, worden als voor sier gebruikt. De populariteit wordt extra verhoogd doordat door af een toe sproeien de enige verzorging is. Serieuze botanische literatuur met plantbeschrijvingen is er ook nauwelijks en peperduur. Een bezoekje aan een antiquariaat bracht uitkomst. Johnna viste uit een kast die ik al twee keer had bekeken een tweedelig werk van Werner Rauh (1913-2000) .

Werner Rauh had bij zijn pensioen in 1982 in Heidelberg de beschikking over 15 kassen.

Abb. 71. Tillandsien in der Freikultur während der Sommermonate. Abb. 72. Blick in das Bromelienhaus des Botanischen Gartens der Universität Heidelberg. Dicht unter dem Glas hängen die grauen atmosphärischen Tillandsien; darunter auf dem Seitenbeet sind die grünen Bromelien ausgepflanzt.

Deze professor in de plantensystematiek en plantengeografie in Heidelberg ging veel het veld in, waar onder meer zijn boeken over de succulenten van Madagaskar uit zijn voortgekomen. De familie Bromeliaceae had ook zijn interesse waar ik dit werk aan te danken heb

Rauh richtte sich in zijn studie op Bromeliaceae, cactussen en andere succulenten uit Amerika en zuidelijk Afrika. Hij maakte expedities naar het Atlasgebergte, Peru, Ecuador en Madagaskar (bron Wikipedia).

Nergens had ik nog natuuroptnames gezien van tillandsia op cactussen, maar in Rauh waren ze te vinden

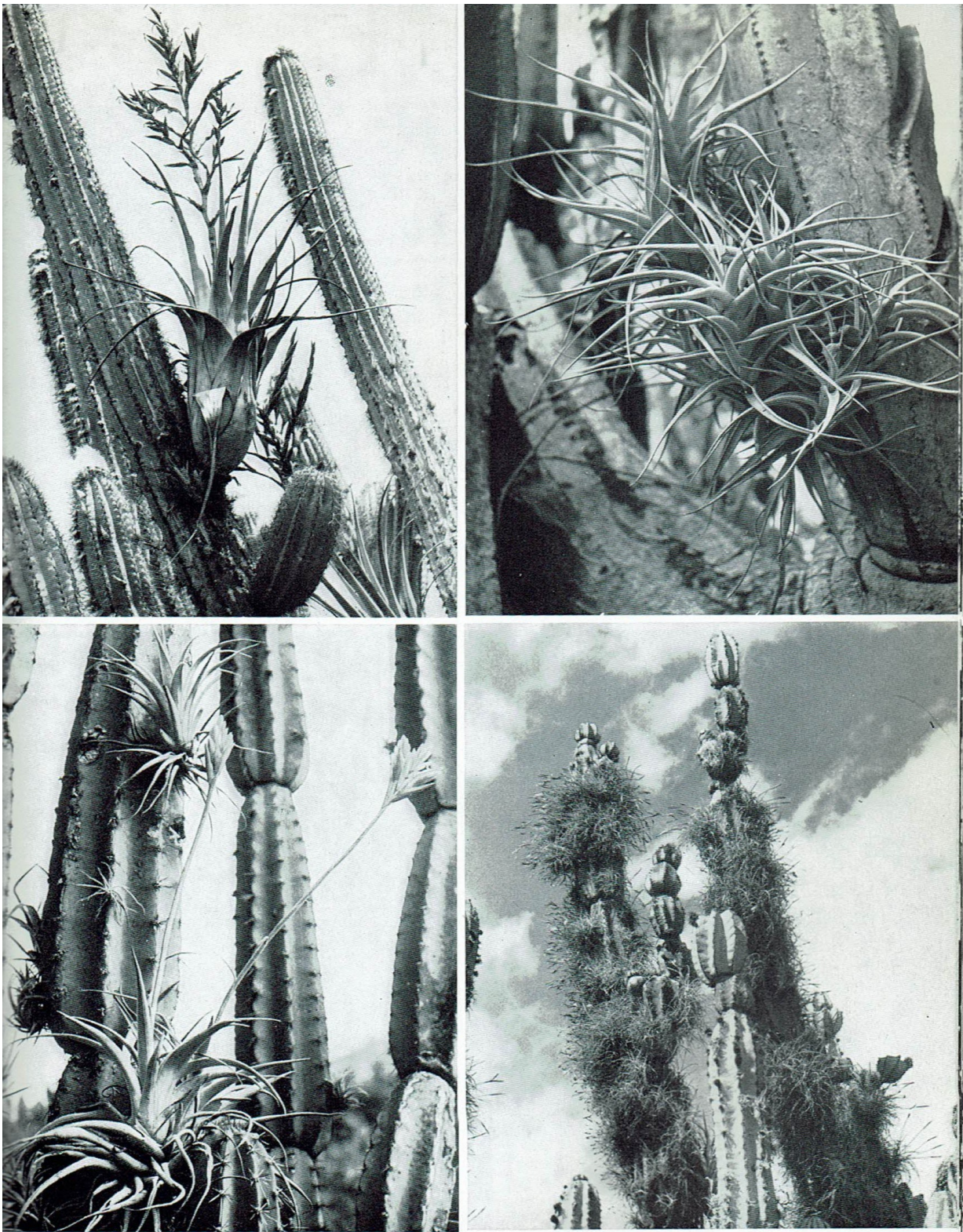
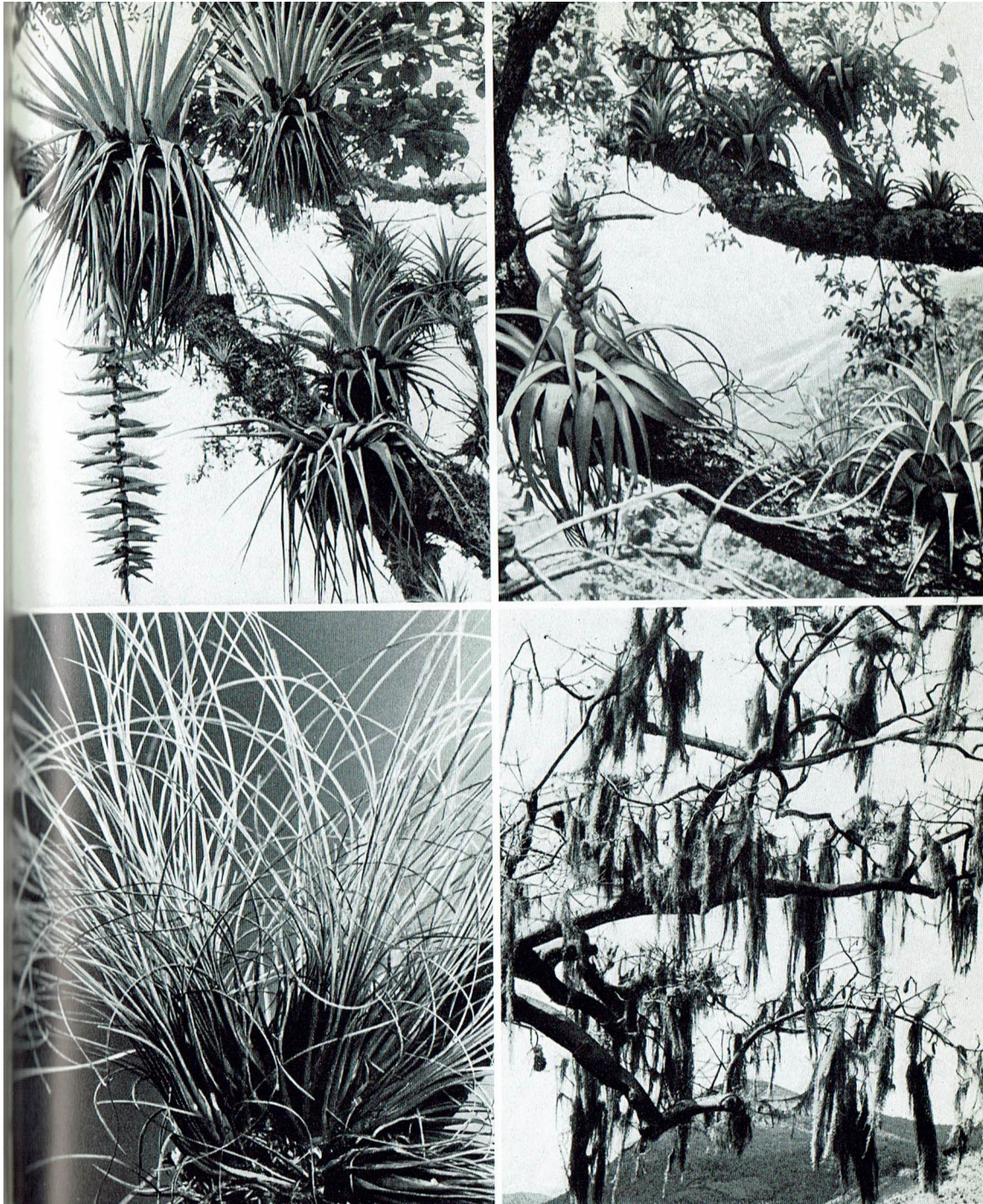

Abb. 9. *Tillandsia makoyana* Baker auf *Cephalocereus hoppenstedtii* bei Tehuacan (Zentralmexiko), 2300 m. Abb. 10. *Tillandsia albida* Mez et Purp. auf *Marginatocereus* im Barranco de los Venados bei Pachuca (Zentralmexiko), 2200 m. Abb. 11. *Tillandsia cacticola* L. B. Smith auf *Armatocereus laetus* im Trockental von Huancabamba (Nordperu), 2100 m. Abb. 12. Die Sprosse von *Armatocereus laetus* sind völlig von den Polstern von *Tillandsia recurvata* L. eingehüllt. Trockental von Huancabamba (Nordperu), 2100 m.

In het droogtebos van Noord-Peru zijn de kronen van de bladverliezende bomen beladen met de rozetten van *Tillandsia ebracteata*. Links dezelfde *Tillandsia ebracteata* als epifyt op *Espostoa lanata* in het dal van de Rio Sana op 1000 m.

Linksboven De groenblijvende eiken van het nevelwoud op de Cerro San Felipe bij Oaxaca zijn bedekt met de grote trechters van *Tillandsia prodigiosa*. Rechtsboven Het nevelwoud van Teotitlan bij Tehuacan met *T. bourgeaei*. Linksonder de grote pollen van *T. chaetophylla* in de nevelzone evenals rechtsonder Spaans mos (*T. usneoides*) in meterlange slierten van de bomen

Spaans mos (*Tillandsia usneoides*) in Ecuador

CREATIVE_COMMONS_4.0_Wikipedia_1024x1024

Met de bromelia *Deuterocohnia brevifolia*; in Jacobsen, Das Sukkulantenlexikon *Abromeitiella brevifolia*, ben ik weer in de succulentenwereld terechtgekomen.

Foto Ben Groen, Hortus Overzee, den Helder, april 2025

Ben Groen